

**Evaluatierapport
archeologische opgraving
locatie Van der Mei te Haren,
gemeente Haren (GR)**

Infra

Milieu

Archeologie

Geo-ICT & Geo-Info

**Evaluatierapport archeologische
opgraving locatie Van der Mei te
Haren, gemeente Haren (GR)**

opdrachtgever	Roelofs & Haase
datum	29 april 2014
projectleider	Mevrouw M.J.M. de Wit
projectnummer	94215513
status	concept
ISSN-nummer	1875-5313
MUG-publicatie	2014-40

MUG-projectnummer	94215513
Opdrachtgever	Roelofs & Haase
MUG-publicatie	2014-40
Bevoegd gezag	Gemeente Haren
Beheer en plaats documentatie	MUG Ingenieursbureau b.v.
Onderzoekmeldingsnummer	61219
Tekst	Mevrouw M.J.M. de Wit
Afbeeldingen	De heer A. Huygen de heer A.R. Wieringa mevrouw M.J.M. de Wit
Status	concept
Autorisatie	Mevrouw E. Schrijer
Uitgegeven door	MUG Ingenieursbureau b.v. Postbus 136 9350 AC LEEK
Datum	29 april 2014
ISSN	1875-5313

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	1
1 Inleiding	2
1.1 Algemeen	2
1.2 Ligging van het onderzoeksgebied	2
1.3 Doel van het onderzoek	3
1.3.1 Doelstelling	3
1.3.2 Onderzoeksvragen	4
1.4 Werkwijze	4
2 Voorlopige resultaten	5
2.1 Gaafheid vindplaats	5
2.2 Sporen en structuren	5
2.3 Potentie voor beantwoording van de onderzoeksvragen	7
3 Vondstmateriaal	8
3.1 Selectie en potentie voor beantwoording onderzoeksvragen	8
3.1.1 Aardewerk	8
3.1.2 Bouwmateriaal	9
3.1.3 Metaal	9
3.1.4 Natuursteen	9
3.1.5 Faunaresten	9
3.1.6 Monster botanie	10
3.1.7 Houtmonster/C14 monster	10
3.2 Opgave te deponeren materiaal	11
5 Aanbeveling	12
Literatuurlijst	12

BIJLAGEN

Bijlage 1	Puttenkaart werkputten 2 t/m 4
Bijlage 2	Allesporenkaart werkput 4
Bijlage 3	Coupes en profielen werkput 4
Bijlage 4	Allesporenkaart werkputten 2 t/m 4

Samenvatting

Aanleiding tot de hier beschreven archeologische opgraving zijn de bouwplannen van meerdere woningen op het plangebied. Omdat deze plannen met bodemversturende ingrepen gepaard gaan, is een archeologisch onderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek wordt uitgevoerd conform de Wet op de archeologische monumentenzorg. Roelofs & Haase heeft MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, opdracht gegeven de archeologische opgraving uit te voeren.

Voorafgaand aan de opgraving is door MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, een aanvullend archeologisch onderzoek uitgevoerd (De Wit 2014). Hieraan ging vooraf een archeologisch bureauonderzoek (Libau) en een proefsleuvenonderzoek (De Boer 2013). De resultaten van het aanvullende archeologische onderzoek, waarbij een laatmiddeleeuwse fundering werd aangetroffen, gaven aanleiding tot de huidige opgraving. Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3, en de richtlijnen van het Programma van Eisen (PvE).

Het doel van de archeologische opgraving is het documenteren, registreren en veiligstellen van de in het onderzoeksgebied aanwezige archeologische resten (behoud *ex situ*).

Op het plangebied is één werkput aangelegd met een afmeting van 25 bij 20 m, werkput 4. Werkput 4 betreft een uitbreiding van de bij het eerdere onderzoek aangelegde werkput 1. Bij de aanleg van werkput 4 is de oppervlakte die eerder werd onderzocht in werkput 1 opnieuw open gelegd.

In werkput 4 zijn in de top van het dekzand archeologische sporen aangetroffen. Deze sporen bestaan met name uit (paal)kuilen, sloten en greppels. In een groot deel van de archeologische sporen is vondstmateriaal aangetroffen, met name laatmiddeleeuws (kogelpot)aardewerk. Ook is bouw materiaal, metaal, natuursteen en faunaresten aangetroffen en zijn uit een aantal sporen grondmonsters genomen (algemene monsters, houtmonsters en één monster ten behoeve van C14-datering).

De belangrijkste sporen die in de werkput zijn gevonden betreffen een waterput en de reeds bij het vooronderzoek aangetroffen fundering. De fundering is vierkant en heeft een afmeting van 5 m bij 5 m (zie afbeelding 2). Aan de noordoostkant van de fundering zit een opening/deur, met een drempelbalk of dorpel. Uit de brandsporen op de kloostermoppen en de brandlaag die binnen de fundering is aangetroffen blijkt dat het gebouw waar de fundering deel van uit heeft gemaakt, is afgebrand. Waarschijnlijk betreft het de fundering van een klein steenhuis. Direct ten oosten van de fundering ligt een grote ronde waterput met een diameter van ongeveer 4 m. Onderin de waterput bevindt zich een vierkante houten constructie, bestaande uit balken die op elkaar zijn gestapeld en met elkaar verbonden zijn door middel van pen-gat verbindingen.

Aan de hand van de oversnijdingen van de sporen zijn minimaal drie verschillende laatmiddeleeuwse bewoningsfasen binnen het onderzoeksgebied te reconstrueren.

In het evaluatierapport wordt een voorstel tot uitwerking van het vondstmateriaal gedaan, zodat de analyse van zowel de sporen als het vondstmateriaal de onderzoeksvragen afdoende kan beantwoorden.

Ook wordt de opdrachtgever aanbevolen de funderingen van het mogelijke steenhuis en de houten constructie in de ernaast liggende waterput, die na documentatie weer zijn afgedekt en derhalve nog *in situ* in de grond liggen, te behouden door middel van bijvoorbeeld planaanpassing. Het zou dan gaan om een oppervlakte van circa 150 m² (15 bij 10 m). Alle besluitvorming in deze dient via de bevoegde overheid, gemeente Haren geadviseerd door Libau, te verlopen.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Aanleiding tot de hier beschreven archeologische opgraving zijn de bouwplannen van meerdere woningen op het plangebied. Omdat deze plannen met bodemverstorende ingrepen gepaard gaan, is een archeologisch onderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek wordt uitgevoerd conform de Wet op de archeologische monumentenzorg. Roelofs & Haase heeft MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, opdracht gegeven de archeologische opgraving uit te voeren.

Voorafgaand aan de opgraving is door MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, een aanvullend archeologisch onderzoek uitgevoerd (De Wit 2014). Hieraan vooraf ging een archeologisch bureauonderzoek¹ en een proefsleuvenonderzoek (De Boer 2013). De resultaten van het aanvullende archeologische onderzoek, waarbij een laatmiddeleeuwse fundering werd aangetroffen, gaven aanleiding tot het huidige onderzoek. De archeologische opgraving is uitgevoerd op 17 en 18 april 2014 door de heer A.R. Wieringa (veldtechnicus) en mevrouw M.J.M. de Wit (projectleider en senior KNA-archeoloog). Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3, en de richtlijnen van het Programma van Eisen (PvE) opgesteld door Libau (Van der Mei & Molema 2014).

Tabel 1.1 Overzicht van de objectgegevens

Objectgegevens	
Provincie	Groningen
Gemeente	Haren
Plaats	Haren
Toponiem	Locatie Van der Mei
Kaartblad	7D
Coördinaten	NW: 237040,89 / 237040,89 NO: 237057,69 / 237057,69 ZW: 237054,29 / 576888,21 ZO: 237071,19 / 237071,19
Periode	middeleeuwen-nieuwe tijd
Grondsoort	zwak lemig zand
Geomorfologie	dekzandrug, flank Hondsrug

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt ingeklemd tussen de Middelhorsterweg, de Poorthofsweg, de Stationsweg en de Lokveenweg en betreft een braakliggend terrein waar voorheen kassen op stonden. De totale oppervlakte van het plangebied is circa 7500 m² (zie afbeelding 1). De archeologische opgraving heeft plaatsgevonden in de zuidwesthoek van het plangebied en beslaat circa 500 m².

¹ Adviesbrief aan de gemeente Haren van 19 april 2007.

Afbeelding 1. Topografische kaart met daarin het plangebied rood omrand en het onderzoeksgebied geel omrand (bron: Google Maps)

1.3 Doel van het onderzoek

In het PvE, opgesteld door Libau, zijn de doelstelling en onderzoeksvragen als hieronder beschreven geformuleerd.

1.3.1 Doelstelling

Het doel van het archeologisch onderzoek is het documenteren, registreren en veiligstellen van de in het onderzoeksgebied aanwezige archeologische resten (behoud *ex situ*).

1.3.2 Onderzoeksvragen

1. Wat is de exacte aard, omvang en datering van de bakstenen fundering?
2. Op welke wijze is de fundering gebouwd (materiaalgebruik, baksteenformaat, metselverband, relatie tussen delen van het muurwerk)?
3. Zijn er verschillende bouwfases te onderscheiden?
4. Wat kan er op basis van de funderingen gezegd worden over de aard en functie van het gebouw waartoe zijn hebben behoord?
5. Is er een duidelijke funderingssleuf herkenbaar? Zo ja, bevat deze vondsten die bijdragen aan het bepalen van de datering van de funderingsaanleg?
6. Is er op basis van het onderzoek aan te geven wanneer de bebouwing is gesloopt?
7. Is er een relatie tussen de funderingen en de omringende sporen en zo ja, wat is deze relatie?
8. Is er een relatie tussen de funderingen en één van de op de Hottinger-kaart aangegeven borgen/buitenplaatsen in de omgeving (bijvoorbeeld poortgebouw)? Of moet toch gedacht worden aan een op zichzelf staand bouwwerk?
9. Indien geen relatie met de borgen van de Hottinger-kaart: maken de funderingsresten deel uit van een groter geheel of complex en zo ja, in welke richting strekt dit complex zich uit?
10. Wat is de relatie met de eerder *in de omgeving* van de ontwikkelingslocatie Van der Mei aangetroffen archeologische resten?
11. Zijn er archeologische resten aangetroffen die buiten de verwachting van het PvE vallen? Zo ja, wat is de aard, omvang, datering en gaafheid van deze resten?

1.4 Werkwijze

Op het plangebied is één werkput aangelegd met een afmeting van 25 bij 20 m, werkput 4. Werkput 4 betreft een uitbreiding van de bij het eerdere onderzoek aangelegde werkput 1. Bij de aanleg van werkput 4 is de oppervlakte die eerder werd onderzocht in werkput 1 opnieuw open gelegd (zie bijlage 1).

Bij het ontgraven is gebruik gemaakt van een graafmachine met gladde bak. Bij de aanleg van het vlak in de werkput is de top van het dekzand (de C-horizont) handmatig opgeschaafd om een leesbaar vlak te verkrijgen. De maximale aanlegdiepte lag circa 0,50 m-mv, in de top van de C-horizont. Het vlak is analoog getekend (schaal 1:50), gefotografeerd en gewaterpast. De sporen zijn beschreven en vervolgens gecoupeerd. Coupes zijn getekend (schaal 1:20) en gefotografeerd. De sporen zijn vervolgens afgewerkt. Vondsten zijn verzameld per grondspoor en per vulling of, indien deze niet aan een spoor of vulling konden worden gerelateerd, per vak van 5 m bij 5 m (aanleg vlak). Bij de aanleg en afwerking van het vlak en de sporen is gebruik gemaakt van een metaaldetector.

Op de locatie van de puinplek waaronder zich de fundering bevindt (spoor 36) is het vlak verdiept totdat de funderingen werden bereikt. Deze verdieping is gedocumenteerd als vlak 2. Ook bij het couperen van de naast spoor 36 gelegen waterput (spoor 33) is het in de waterput aanwezige houtwerk gedocumenteerd als vlak 2. Na afloop van het onderzoek is de werkput door de graafmachine weer dichtgemaakt.

2 Voorlopige resultaten

2.1 Gaafheid vindplaats

In de werkput ligt de moderne bouwvoor direct op de top van het dekzand, de C-horizont. Het dekzand vertoont ijzerconcreties en er lijkt sprake van behoorlijke aftopping en egalisatie. Drainage en waterleidingen ten behoeve van de kassen zijn met name in de zuidoosthoek van de werkput, waar het dekzand het hoogst ligt, ingegraven tot enkele centimeters in het dekzand, wat voor verstoring heeft gezorgd.

Ondanks dat de oorspronkelijke bodemopbouw grotendeels niet intact is en er op het plangebied recente verstoringen aanwezig zijn die te maken hebben met de kassen die tot voor kort hier stonden, zijn er in de top van het dekzand veel archeologische sporen en vondsten aangetroffen, waarvan de kwaliteit redelijk tot goed is. De dieptes van de paalsporen variëren van 10 tot 25 cm beneden vlak en die van sloten van 25 cm tot 1 m beneden vlak. De dieper gelegen sporen, de fundering en de schacht van de aangetroffen waterput, zijn zelfs uitzonderlijk goed bewaard gebleven. Het hout van de waterput is, gezien de hoge waterstand en de leem waarin deze is aangetroffen, geheel intact.

2.2 Sporen en structuren

In de werkput zijn in de top van het dekzand archeologische sporen aangetroffen. Deze sporen bestaan met name uit (paal)kuilen, sloten en greppels. In een groot deel van de archeologische sporen is vondstmateriaal aangetroffen, met name laatmiddeleeuws (kogelpot)aardewerk.

De paalkuilen concentreren zich vooral aan de noordkant van de werkput. In de aangrenzende werkput 2 van het vorige onderzoek zijn eveneens veel paalkuilen aangetroffen. Door de bestudering van de paalsporen in werkputten 2 en 4 kunnen mogelijke structuren uit de paalsporen worden gereconstrueerd.

Van de aangetroffen kuilen is spoor 16 de meest intrigerende. Hoewel het spoor er op het eerste gezicht vrij recent uit ziet, blijkt het toch te dateren in de late middeleeuwen. Spoor 16 betreft een grote kuil waarin materiaal is gedumpt, bestaande uit veel puin, maar ook laatmiddeleeuws aardewerk. Ook is er een laagje met asresten in aangetroffen.

De sloten die zijn aangetroffen hebben twee oriëntaties noordoost-zuidwest (sporen 19, 32, 35) en noordwest-zuidoost (spoor 42). Sommige sloten oversnijden elkaar, zoals bijvoorbeeld sporen 32 en 35, waarbij spoor 32 de oudste is en spoor 35 door spoor 32 heen is gegraven. De vulling van spoor 42 bevat veel puin en brandresten.

Naast bovengenoemde sporen zijn er een waterput en funderingen aangetroffen. De fundering (spoor 50, vlak 2) is vierkant en heeft een afmeting van 5 bij 5 m (zie afbeelding 2). Aan de noordoostkant van de fundering zit een opening of deur, met een drempelbalk of dorpel. Uit een aantal zaken blijkt dat de het gebouw waar de fundering deel van uit heeft gemaakt, is afgebrand: de kloostermoppen vertonen brandsporen en binnen de fundering bevindt zich boven het vaste zand een laag met asresten, verkoold materiaal en heel veel vondsten, met name aardewerk (spoor 53; zie afbeelding 3).

Van de fundering is aan de zuidkant een laag van nog acht bakstenen op elkaar aangetroffen, in de overige delen is het muurwerk minder goed bewaard gebleven. De onderste twee lagen stenen kragen naar binnen toe uit. Op de hoekpunten van de structuur zit ook aan de buitenkant een uitkraging. Op de bodem van de structuur is geen vloer aangetroffen maar bevindt zich gelijk het zand en de leem. De kloostermoppen zijn op elkaar gestapeld in de leemgrond- tussen de stenen is geen enkele aanwijzing gedaan met betrekking tot de aanwezigheid van specie of mortel.

Waarschijnlijk betreft het de fundering van een klein steenhuis.

Direct ten oosten van de fundering ligt een grote ronde waterput met een diameter van ongeveer 4 m. Onderin de waterput bevindt zich een vierkante houten constructie, bestaande uit balken die op elkaar zijn gestapeld en met elkaar verbonden zijn door middel van pen-gat verbindingen (zie afbeelding 4). De

houten schachtconstructie heeft een diepte van ca. 40 cm. Het hout lijkt op hergebruikt constructiehout, dat is bewerkt voor de fabricage van de schacht van de waterput. In de vulling van de schacht is een scherp kogelpotaardewerk aangetroffen (vnr. 57).

De fundering en de houten waterputschacht zijn na documentatie weer toegedekt; beide structuren bevinden zich nog *in situ* op het plangebied.

Aan de hand van de oversnijdingen van de sporen zijn minimaal drie verschillende laatmiddeleeuwse bewoningsfasen op het onderzoeksterrein te reconstrueren. Aan de hand van de huidige veldgegevens lijken de fundering, waterput, de grote kuil (spoor 16) en noordwest-zuidoost georiënteerde sloot (spoor 42) tot één bewoningsfase te horen.

Afbeelding 2. Vierkante fundering (spoor 50, vlak 2)

Afbeelding 3. Doorsnede door brandlaag binnen fundering (spoor 53)

Afbeelding 4. Bovenaanzicht van de houten schacht in de waterput (spoor 33)

2.3 Potentie voor beantwoording van de onderzoeksvragen

Op basis van de eerste analyse van sporen en structuren kunnen alle onderzoeksvragen zoals deze zijn gesteld in het PvE worden beantwoord.

3 Vondstmateriaal

Tijdens het veldwerk is een behoorlijke hoeveelheid vondstmateriaal verzameld (zie tabel 3.1). Dit bestaat uit handgevormd en draaischijfaardewerk, bouwmetaal, metaal, natuursteen en faunaresten. De vondsten zijn voornamelijk afkomstig uit de sporen. Een deel van de vondsten is verzameld bij de aanleg van het vlak. Uit een aantal sporen zijn tevens grondmonsters genomen (zie tabel 3.2). Het betreft algemene monsters, houtmonsters en een monster dat is genomen ten behoeve van koolstofdatering (C14-datering).

Tabel 3.1 Overzicht van het aangetroffen vondstmateriaal

Materiaalcategorie	Aantal	Gewicht (gr)
Aardewerk, handvorm	100	3913
Aardewerk, draaischijf	35	1332
Bouwmetaal	4	22345
Metaal	3	448
Natuursteen	6	1590
Faunaresten	24	128

Tabel 3.2 Overzicht van de monsters

Soort monster	Aantal
Monster algemeen	3
Houtmonster	3
C14-monster	1

3.1 Selectie en potentie voor beantwoording onderzoeksvragen

3.1.1 Aardewerk

Aardewerk leent zich bij uitstek voor dateringen op basis van typochronologie. Door de bestudering van het aardewerk kunnen daarmee ook andere vondstcategorieën uit dezelfde context worden gedateerd. Daarnaast levert de aardewerkdatering een belangrijke bijdrage aan de datering en fasering van de verschillende sporen en structuren. Het aangetroffen aardewerk bestaat uit zowel handgevormd aardewerk als uit draaischijfaardewerk. Het overgrote deel van het handgevormde aardewerk betreft middeleeuws kogelpotaardewerk. Het aardewerk is gemagerd met steengruis. In sommige scherven is te zien dat tevens kwarts is gebruikt als magering. Van drie scherven kan worden vastgesteld dat het zeer laat kogelpotaardewerk betreft (vnr. 33 en 34). In de laatste fase van de productie van kogelpotaardewerk werd de rand op de draaischijf vervaardigd en later op het handgevormde lichaam van de pot geplaatst. Het latere kogelpotaardewerk voelt tevens gladder en fijner aan dan het eerdere aardewerk. Onder het kogelpotaardewerk bevinden zich een tweetal bijzondere vormen, nl. een hol aardewerk handvat en restanten van één of meerdere schalen. Het draaischijfaardewerk bestaat uit grijsbakkende steengoed, al dan niet aan de buitenkant geglaazuurd. Het meeste aardewerk, zowel het kogelpotaardewerk (N=68) als het steengoed (N=22), is aangetroffen in spoor 53, de brandlaag die zich binnen de fundering bevond. Dit aardewerk wordt globaal in de 14^e eeuw gedateerd.

Al het aangetroffen aardewerk dient te worden uitgewerkt, ten einde een beter beeld te krijgen van de datering van de vindplaats en van de verschillende vormen aardewerk die in gebruik waren.

De analyse van het aardewerk draagt bij aan het beantwoorden van onderzoeksvragen 1, 5, 6, 7 en 10.

3.1.2 Bouwmateriaal

Het aangetroffen bouwmateriaal bestaat uit drie kloostermoppen die uit de fundering (spoor 50) zijn verzameld (vnr. 53) en uit een fragment van kloostermop dat uit de grote kuil in de noordoosthoek van werkput 4 werd verzameld (spoor 16) en waarop duidelijk brandsporen zichtbaar zijn. De kloostermoppen hebben een daterende waarde: aan de hand van de formaten en de manier van fabricage kunnen deze gedateerd worden. Door de bestudering van het bouwmateriaal kunnen daarmee ook andere vondstcategorieën uit dezelfde context worden gedateerd. Bovendien geeft het bouwmateriaal inzicht in de constructiewijze van de gebouwen die in de middeleeuwen op de vindplaats hebben gestaan.

Al het bouwmateriaal dient te worden uitgewerkt. De complete kloostermoppen kunnen bijdragen aan de datering van het fundering; van het stuk kloostermop uit spoor 16 dient te worden vastgesteld of deze tot spoor 50 kan hebben behoord en daarmee of in spoor 16 puinresten van het afgebroken gebouw waarvan alleen de fundering nog resteert terecht zijn gekomen.

De analyse van het bouwmateriaal draagt bij aan het beantwoorden van onderzoeksvragen 1, 2 en 4.

3.1.3 Metaal

Tijdens het onderzoek zijn drie brokken metaal aangetroffen (vnrs. 51 en 52). De brokken zijn alle drie gevonden in de brandlaag binnen de fundering en bestaan uit roestklompen die vrij poreus zijn en snel verbrokkelen.

Vanwege de erbarmelijke staat van de metaalbrokken en het feit de brokken niet tot duidelijke voorwerpen kunnen worden herleid, komen de metaalbrokken niet in aanmerking voor nader onderzoek en zullen ze worden afgestoten.

3.1.4 Natuursteen

Tijdens het onderzoek zijn zes stukken natuursteen aangetroffen. Vier van deze betreffen stukken basaltlava (vnr. 29) en zijn vermoedelijk afkomstig van (een) maalst(e)en(en). Maalstenen van basaltlava of (vesiculaire basalt) tefriet werden vanaf de late ijzertijd geïmporteerd uit het Duitse Eifelgebied. De overige twee natuurstenen betreffen twee voorwerpen, namelijk wetstenen (vnrs. 31 en 52). Alle natuurstenen zijn aangetroffen in archeologische sporen. De maalsteenfragmenten zijn afkomstig uit een paalkuil en de wetstenen uit de eerder genoemde sporen 16 (kuil) en 53 (brandlaag in fundering).

Het natuursteen kan inzicht geven in de dagelijkse activiteiten van de bewoners van de vindplaats en informatie geven met betrekking tot de economie en handelscontacten. Al het natuursteen dient derhalve te worden uitgewerkt.

3.1.5 Faunaresten

In zowel de brandlaag binnen de fundering (N=22) als in spoor 16 (N=2), de grote kuil, is een hoeveelheid dierlijk botmateriaal aangetroffen. Dit dierlijk bot bestaat zowel uit verbrand als onverbrand materiaal. Onderzoek naar het botmateriaal kan bijdragen aan een beter begrip van de rol van de veestapel ten tijde van de bewoning. Aangezien het gros van het bot binnen de fundering is aangetroffen, kan de analyse van het bot inzicht geven in het menu van de bewoners van het gebouw (ervan uitgaande dat de fundering die is aangetroffen daadwerkelijk die van een steenhuis is). Het verbrande botmateriaal dat binnen de fundering is aangetroffen, kan eventueel worden gedateerd middels C14 om aan te kunnen geven wanneer het gebouw is afgebrand. Al het botmateriaal dient te worden uitgewerkt.

3.1.6 Monster botanie

Tijdens het onderzoek zijn drie monsters genomen, ten behoeve van botanie. De monsters zijn afkomstig uit een brandlaag in de grote kuil (spoor 16, vulling 2, vnr. 46), uit een humeuze laag in sloot spoor 42 (vulling 5, vnr. 56) en uit de waterput (spoor 33, vulling 2, vnr. 58). De monsters zijn gezeefd en de residuen zijn gewaardeerd op het voorkomen van botanische resten². Uit deze waardering blijkt dat alle drie de monsters weinig archeologische resten bevatten. In monster 46 is slechts 1 verkoolde graankorrel aangetroffen. Ook in monster 56 zijn zeer weinig botanische resten aanwezig. Monster 58, afkomstig uit de bodem van de waterput, bevat eveneens weinig soorten en bovendien lage aantallen hiervan. De soorten betreffen, zoals verwacht gezien de context, vooral soorten van natte groeiplaatsen en veel mos.

Op basis van deze magere resultaten is het weinig zinvol de monsters verder uit te werken. De monsters zullen dan ook worden gedeselecteerd.

3.1.7 Houtmonster/C14 monster

Uit drie sporen zijn houtmonsters verzameld. Uit spoor 16, de grote kuil, is een balkje of plankje afkomstig dat bewerkingssporen heeft (vnr. 47). De functie van het balkje/plankje is niet duidelijk. De drempel die bij de opening in de fundering is aangetroffen (spoor 52, vnr. 54) heeft een sterk vergane buitenkant. De kern is hard, maar het hout is kronkelig en vol noesten. Het is niet mogelijk het hout voor een dendrodatering te gebruiken, maar het zou wel C14 gedateerd kunnen worden. Tenslotte is van de houten constructie die in de waterput is aangetroffen één deel meegenomen als monster (vnr. 59). Het betreft hergebruikt hout, afkomstig van een zeer zware eiken balk (zie afbeelding 5). Eén uiteinde vertoont grove kasporen en ingezaagde sleuven bestemd voor de pen-gatverbindingen voor de constructie. De oorspronkelijke balk waaruit het houten deel is gezaagd vertoont een circa 3 cm diepe en 1 cm brede sleuf over lengte. Mogelijk was deze balk afkomstig van huis of boerderij.

Gezien de onduidelijke functie van het hout uit spoor 16 en de aard van het spoor waar het uit afkomstig is (kuil met sloopresten), behoeft dit hout niet verder te worden uitgewerkt en kan het worden afgestoten. De overige twee houtmonsters dienen wel te worden uitgewerkt en dan met name het hout uit de waterput. In overleg met de bevoegde overheid kan tevens worden overwogen het hout uit de fundering (drempel) te laten dateren middels C14, indien uit de overige vondsten de datering van de fundering niet afdoende kan worden vastgesteld.

² De residuen van de monsters zijn gescand door de heer G.J. de Roller, MUG Ingenieursbureau

Afbeelding 5. Hergebruikt hout, afkomstig uit de schacht van de waterput (vnr. 59)

3.2 Opgave te deponeren materiaal

Het te deponeren vondstmateriaal zal bestaan uit het voor nader onderzoek geselecteerde anorganische component hiervan, waarvan de aantallen en gewichten zijn gegeven in tabel 3.1. Daarnaast zullen geconserveerde organische vondsten en geconserveerde metalen voorwerpen, alsmede dierlijk botmateriaal en houtskool worden gedeponeerd. Niet-geconserveerde metalen voorwerpen alsmede niet-geconserveerde organische materialen, zoals houtmonsters, niet-uitgewerkte ecologische monsters en natte zeefresiduen van ecologische monsters zullen worden verwijderd indien zij niet gedeponeerd kunnen worden. Droge residuen van geanalyseerde botanische zeefmonsters worden, gezien de verwaarloosbare wetenschappelijke waarde, ongeacht deponeerbaarheid verwijderd.

Indien de depothouder niet akkoord gaat met het uitwerkingsvoorstel voor conservering van kwetsbare, ter conservering voorgedragen materiaalcategorieën, zullen deze – na bestudering en documentatie – eveneens worden verwijderd. Verder geldt dat onderzoekswaardig anorganisch materiaal dat buiten de uitwerking valt deponeerbaar zal worden gemaakt, zodat het tijdelijk kan worden opgeslagen en eventueel later kan worden uitgewerkt. Hieraan zijn mogelijk kosten verbonden. Een beslissing omtrent nadere uitwerking valt onder de verantwoordelijkheid van de bevoegde overheid.

4 Uitwerking vondstmateriaal

In de onderstaande tabel wordt de selectie van het uit te werken vondstmateriaal weergegeven (tabel 4.1).

Tabel 4.1 Overzicht van het uit te werken vondstmateriaal

Materiaalcategorie	Aantal (N)	Deselectie	Uit te werken/beschikbaar
Aardewerk, handvorm	100	0	100
Aardewerk, draaischijf	35	0	35
Bouwmateriaal	4	0	4
Metaal	3	3	0
Natuursteen	6	0	6
Faunaresten	24	0	24
Monster algemeen	3	3	0
Houtmonster	3	1	2
C14-monster	1	0	1 (verbrand bot of drempel fundering, datering eventueel, in overleg bevoegde overheid)

5 Aanbeveling

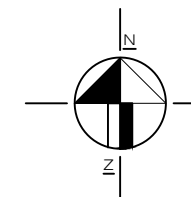
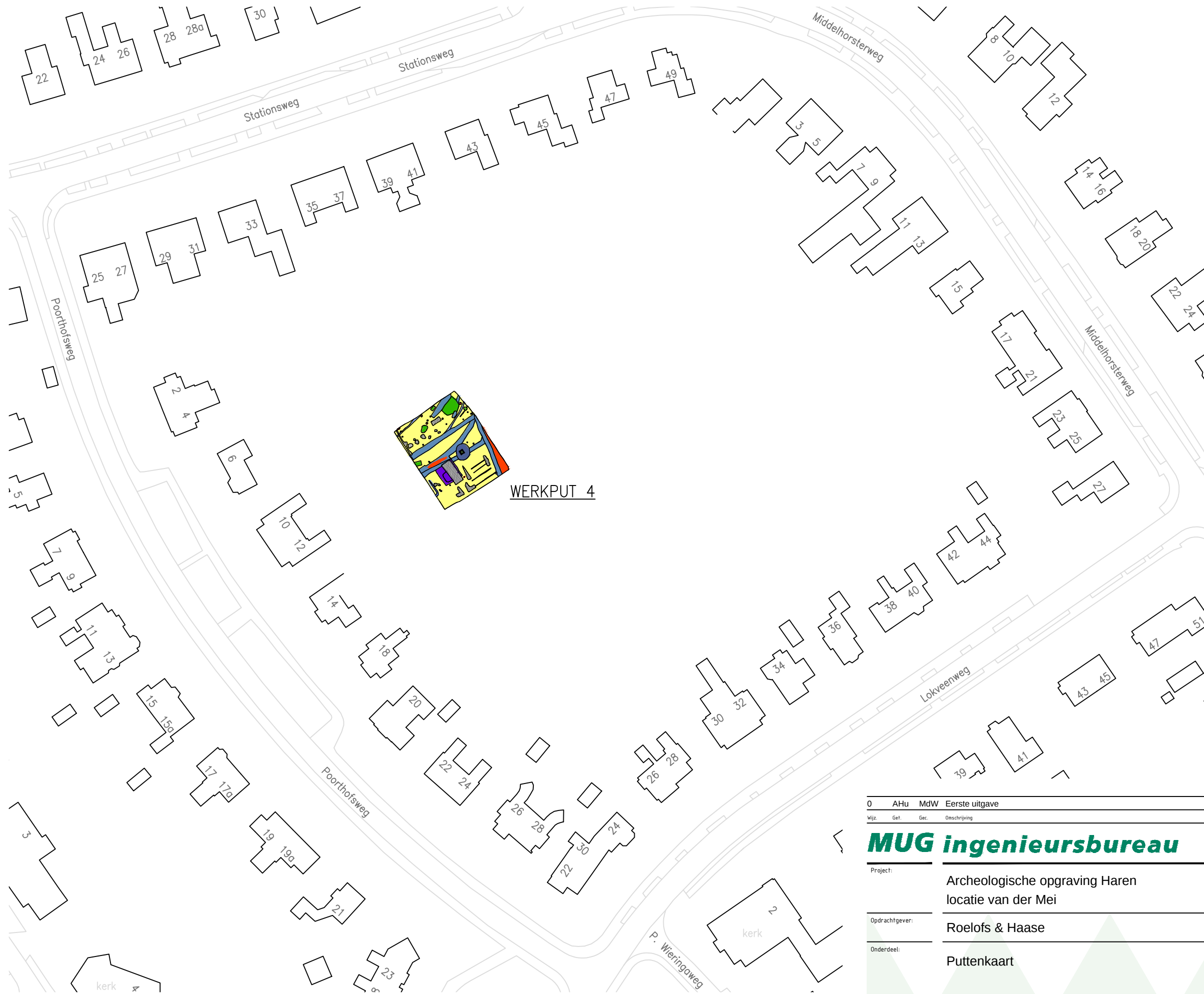
De archeologische onderzoeken hebben aangetoond dat zich op het plangebied, locatie Van der Mei, behoudenswaardige archeologische resten bevinden. Deze resten dateren hoofdzakelijk uit de late middeleeuwen. Zeer waarschijnlijk betreft één van de bewoningfasen een steenhuis, met bijbehorende sporen (waterput, sloot, kuil met slooppuin), te dateren in de 14e eeuw. Tijdens het huidige onderzoek zijn de funderingen van het mogelijke steenhuis en de houten constructie die in de ernaast liggende waterput is aangetroffen na documentatie weer afgedekt. Deze resten bevinden zich derhalve nog *in situ* in de grond.

De opdrachtgever wordt aanbevolen deze resten (fundering en houten schachtconstructie waterput) *in situ* te behouden door middel van bijvoorbeeld planaanpassing. Het zou dan gaan om een oppervlakte van circa 150 m² (15 bij 10 m). Alle besluitvorming in deze dient via het bevoegde overheid, gemeente Haren geadviseerd door Libau, te verlopen.

Literatuurlijst

- Boer, E. de, 2013. *Een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven in het plangebied Haren-Van der Mei, gemeente Haren*. Zuidnederlandse Archeologische Notities 295, Amsterdam.
- Mei, N. van der & J. Molema, 2014. *Programma van Eisen Definitieve Archeologische Opgraving "Van der Mei" Middelhorsterweg te Haren*. Groningen, 27 maart 2014.
- Wit, M.J.M. de, 2014. Evaluatierapport aanvullend archeologisch onderzoek locatie Van der Mei te Haren, gemeente Haren (GR). *MUG-publicatie 2014-08*, Leek.

Bijlage 1 Puttenkaart

LEGENDA

- werkput
- C-horizont
- puinconcentratie
- recente verstoring
- sloot
- greppel
- natuurlijke verstoring
- paal/paalgat/paalkuil
- brandlaag
- kuil
- laag
- vlek
- hout

0 50 meter

0	AHu	MdW	Eerste uitgave	28-04-2014
Wijz.	Get.	Gec.	Omschrijving	Datum

MUG ingenieursbureau

Project:	Archeologische opgraving Haren locatie van der Mei
Opdrachtgever:	Roelofs & Haase
Onderdeel:	Puttenkaart

Projectnummer:	94215513	Schaal:	1:1000	Formaat:	A3	Bijlagennummer:	1
----------------	----------	---------	--------	----------	----	-----------------	---

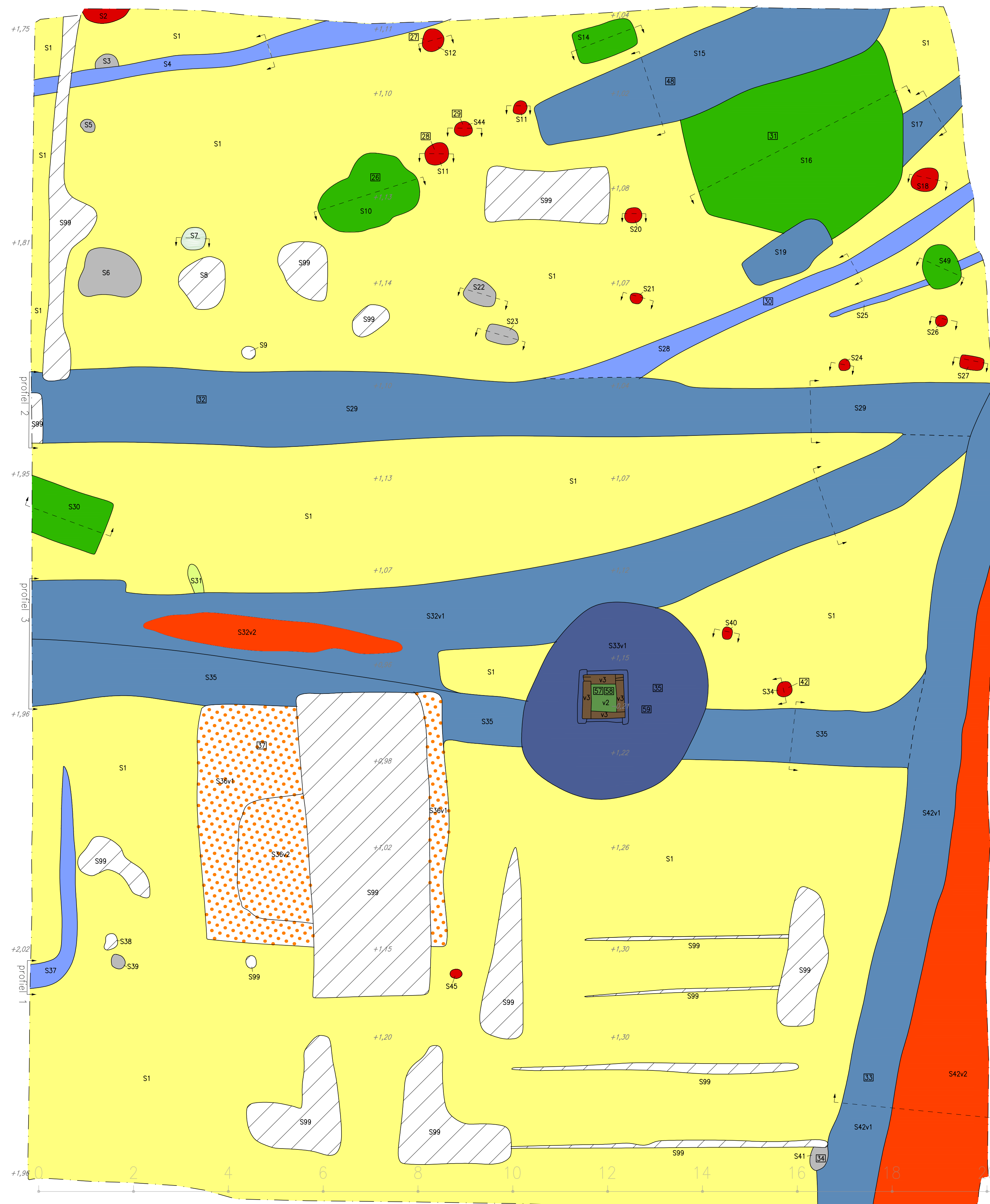
Infra
Milieu
Geo-ICT
Archeologie
Geo-informatie

Zernikelaan 8
Postbus 136
9350 AC LEEK
Tel. (0594) 55 24 20
Fax. (0594) 55 24 99

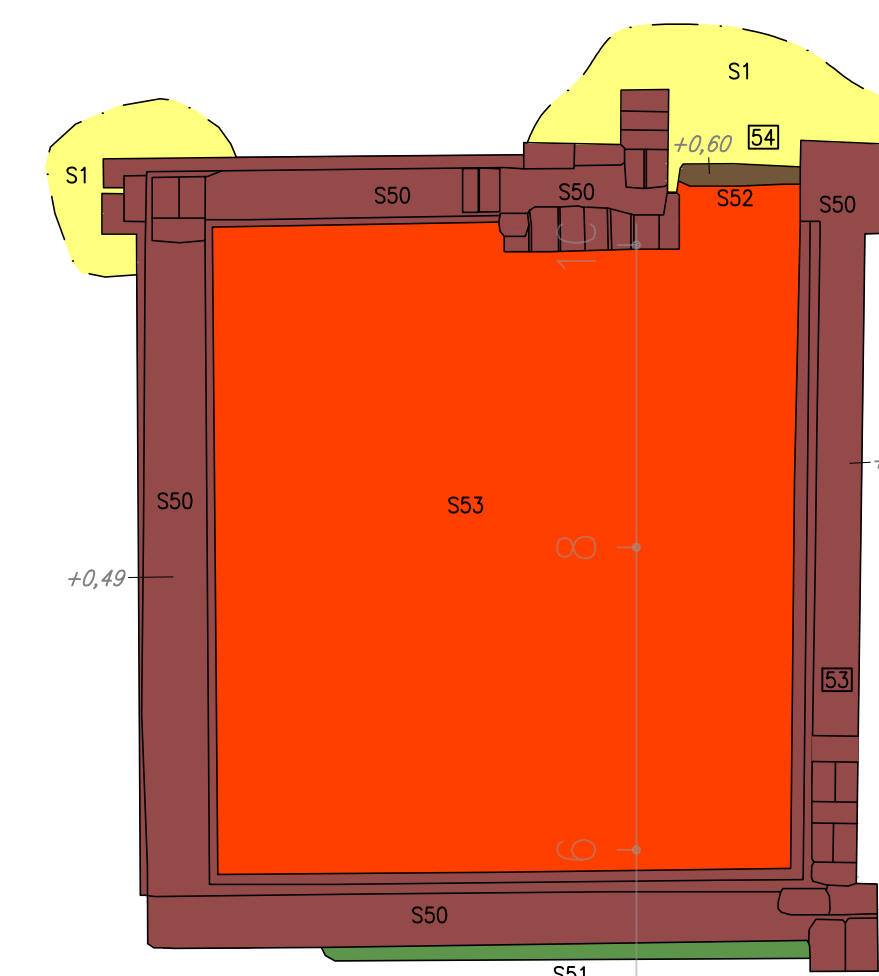
E-mail
info@mug.nl
Internet
www.mug.nl

DEFINITIEF

Bijlage 2 Allessporenkaart werkput 4

Werkput 4 vlak 1
schaal 1:50

Werkput 4 vlak 2
schaal 1:50

LEGENDA

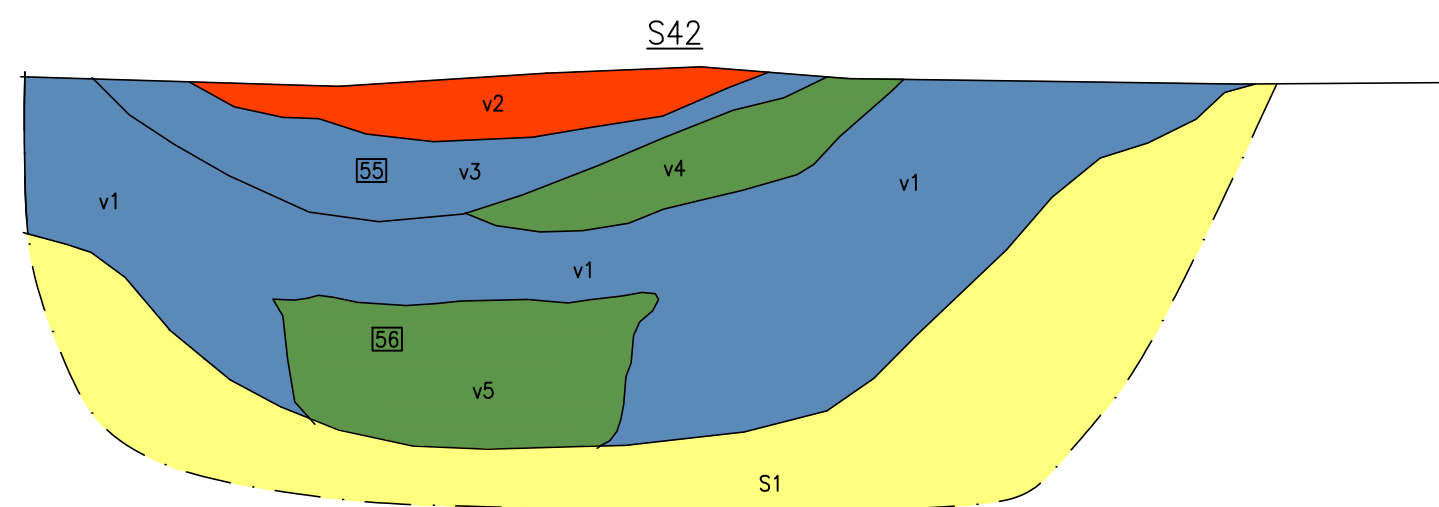
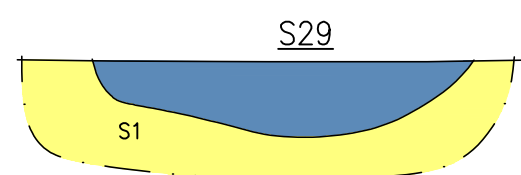
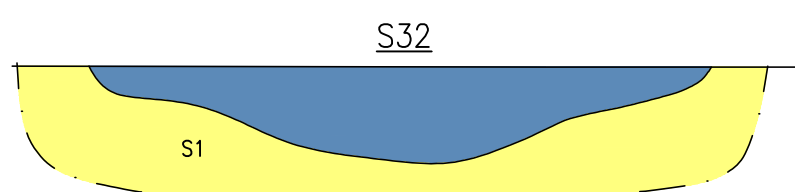
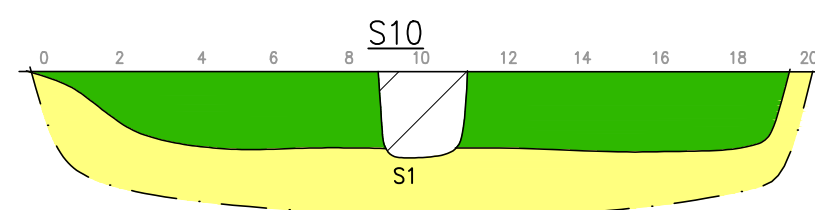
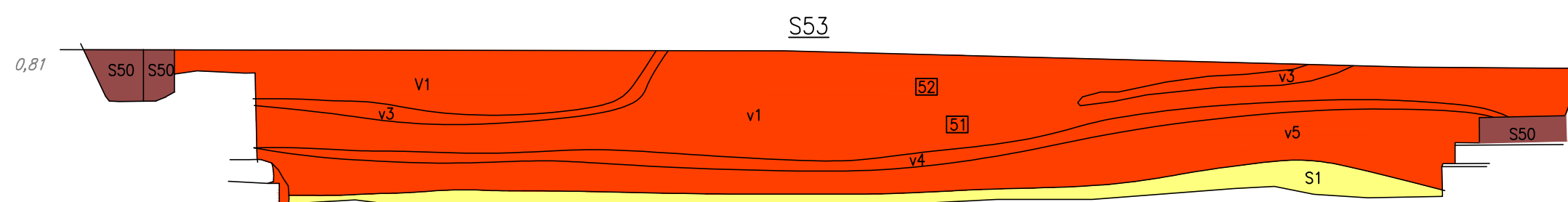
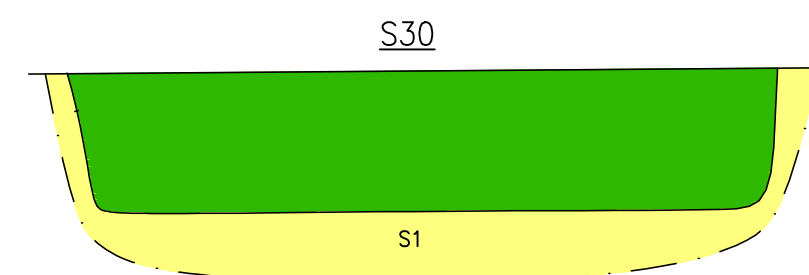
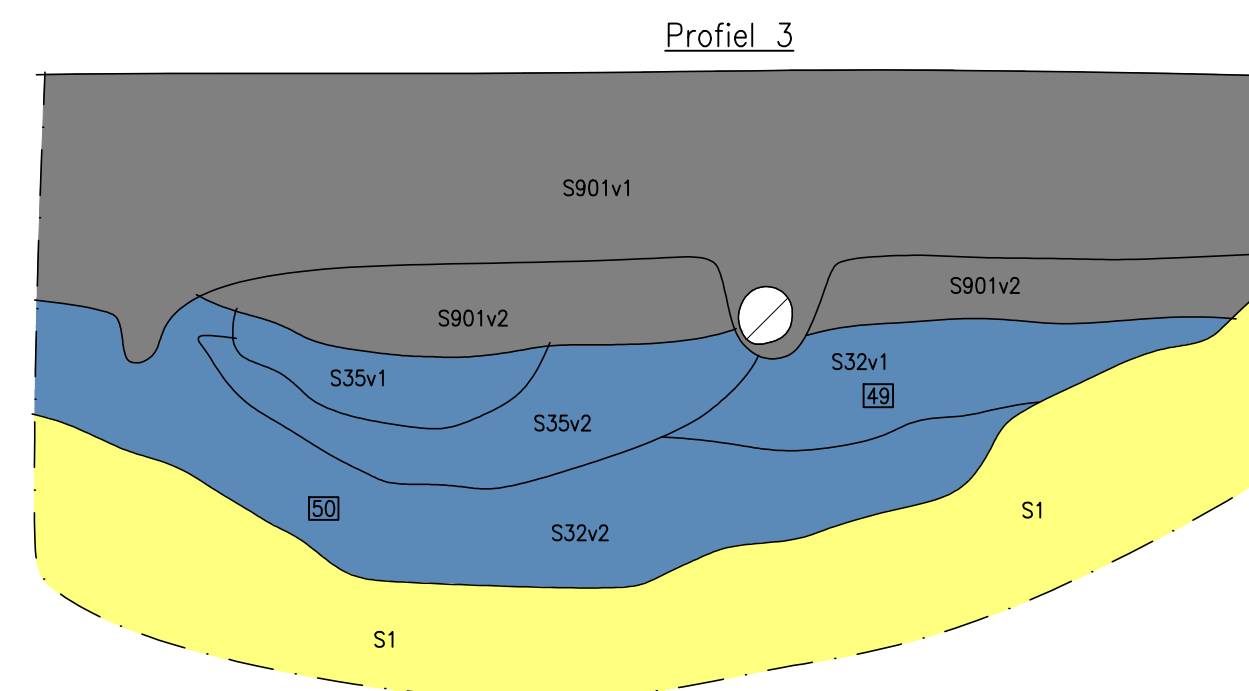
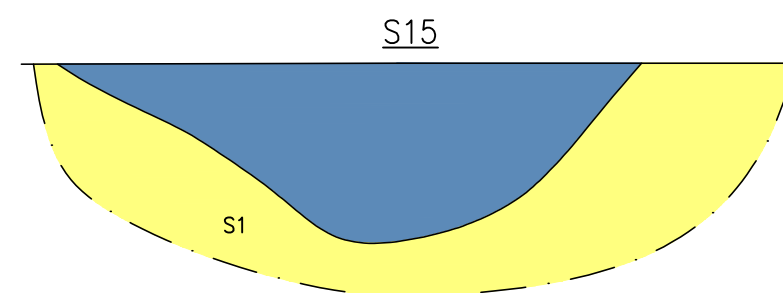
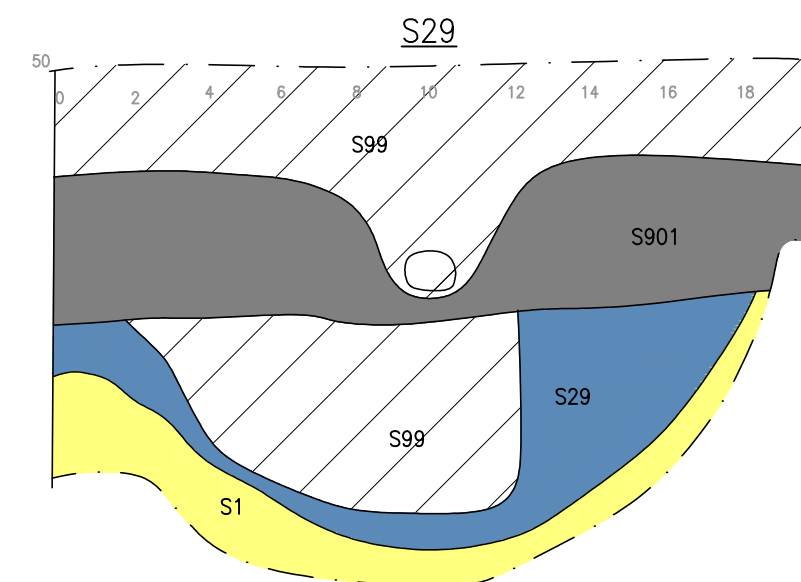
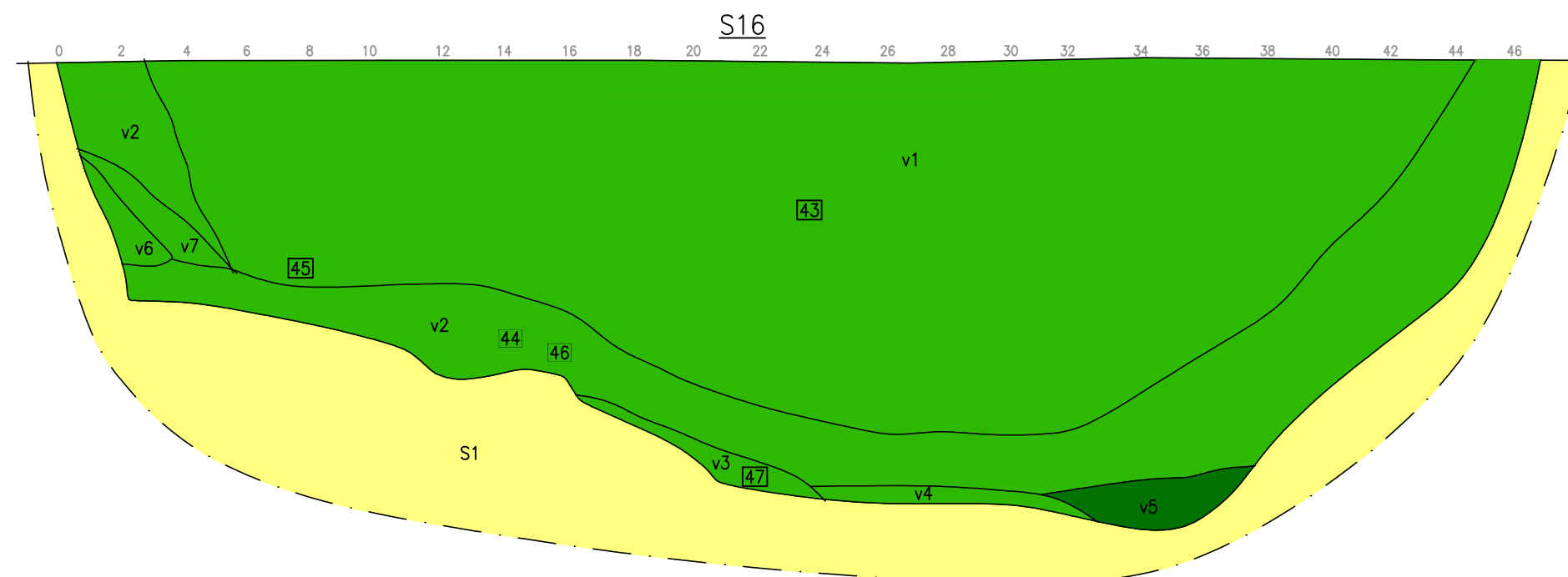
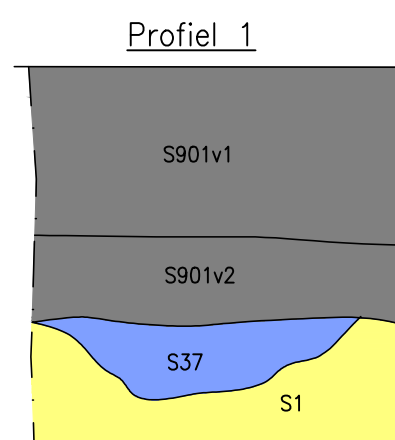
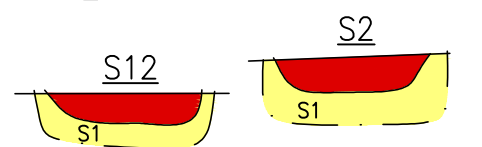
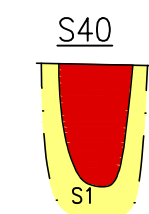
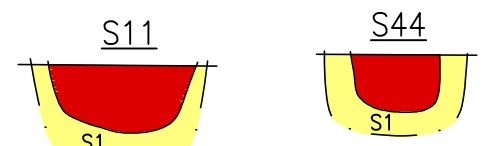
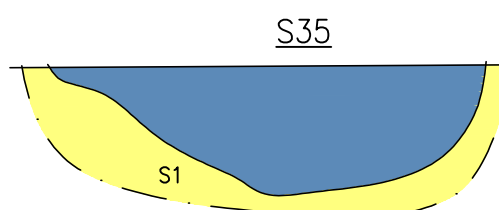
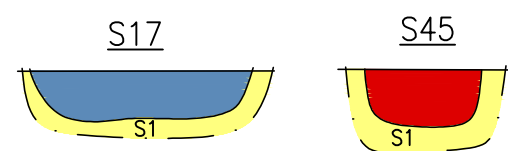
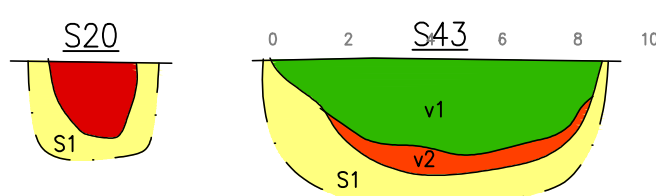
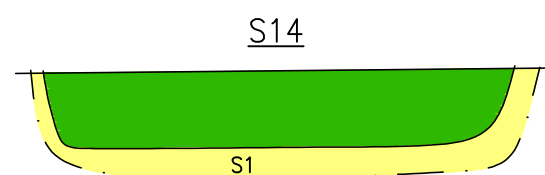
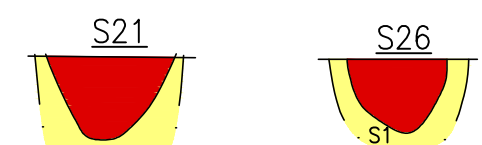
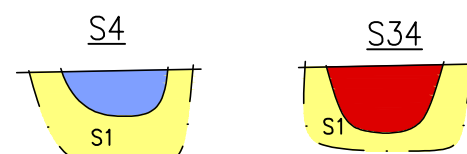
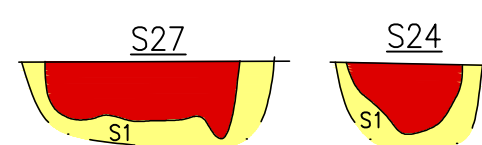
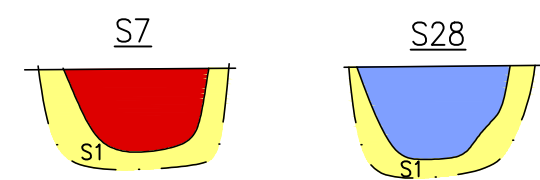
- werkput
- bestaande hoogte in meters t.o.v. N.A.P.
- spoonnummer
- vondstnummer
- locatie coupe/profiel
- C-horizont
- puinconcentratie
- recente verstoring
- sloot
- greppel
- natuurlijke verstoring
- paal/paalgat/paalkuil
- brandlaag
- kuil
- laag
- vlek
- hout
- muur/funderingsmuur

0	AHJ	MSW	Eerste uitgave	28-04-2014
Vijl	Get	Get	Beschrijving	Datum
MUG ingenieursbureau				
Project: Archeologische opgraving Haren locatie van der Mei				Zonnelaan 9 Postbus 105 9501 AC LEEUWEN Tel: (050) 35 25 10 Fax: (050) 35 25 99
Opdrachtgever: Roelofs & Haase				E-mail: info@mug.nl Internet: www.mug.nl
Onderdeel: Allesporenkaart Werkput 4 vlak 1 en 2				
Projectnummer: 94215513	Schaal: 1:50	Formaat: A1	Bijlagennummer: 2	

CONCEPT

Bijlage 3 Coupes en profielen werkput 4

LEGENDA

- profielen/coupees
- 0,22 bestaande hoogte in meters t.o.v. N.A.P.
- S000 spoornummer
- [1] vondstnummer
- C-horizont
- puinconcentratie
- recente verstoring
- sloot
- greppel
- natuurlijke verstoring
- paal/paalgat/paalkuil
- brandlaag
- kuil
- laag
- laag, vergraven
- vlek
- hout
- muur/funderingsmuur

0 1 meter

0	AHu	MdW	Eerste uitgave	28-04-2014
Wjz.	Gel.	Gec.	Omschrijving	Datum
Project:				
Archeologische opgraving Haren				
locatie van der Mei				
Opdrachtgever:				
Roelofs & Haase				
Onderdeel:				
Coupes Profielen Werkput 4				
Projectnummer: 94215513				
Schaal: 1:20				
Formaat: A2				
Bijlagenummer: 3				

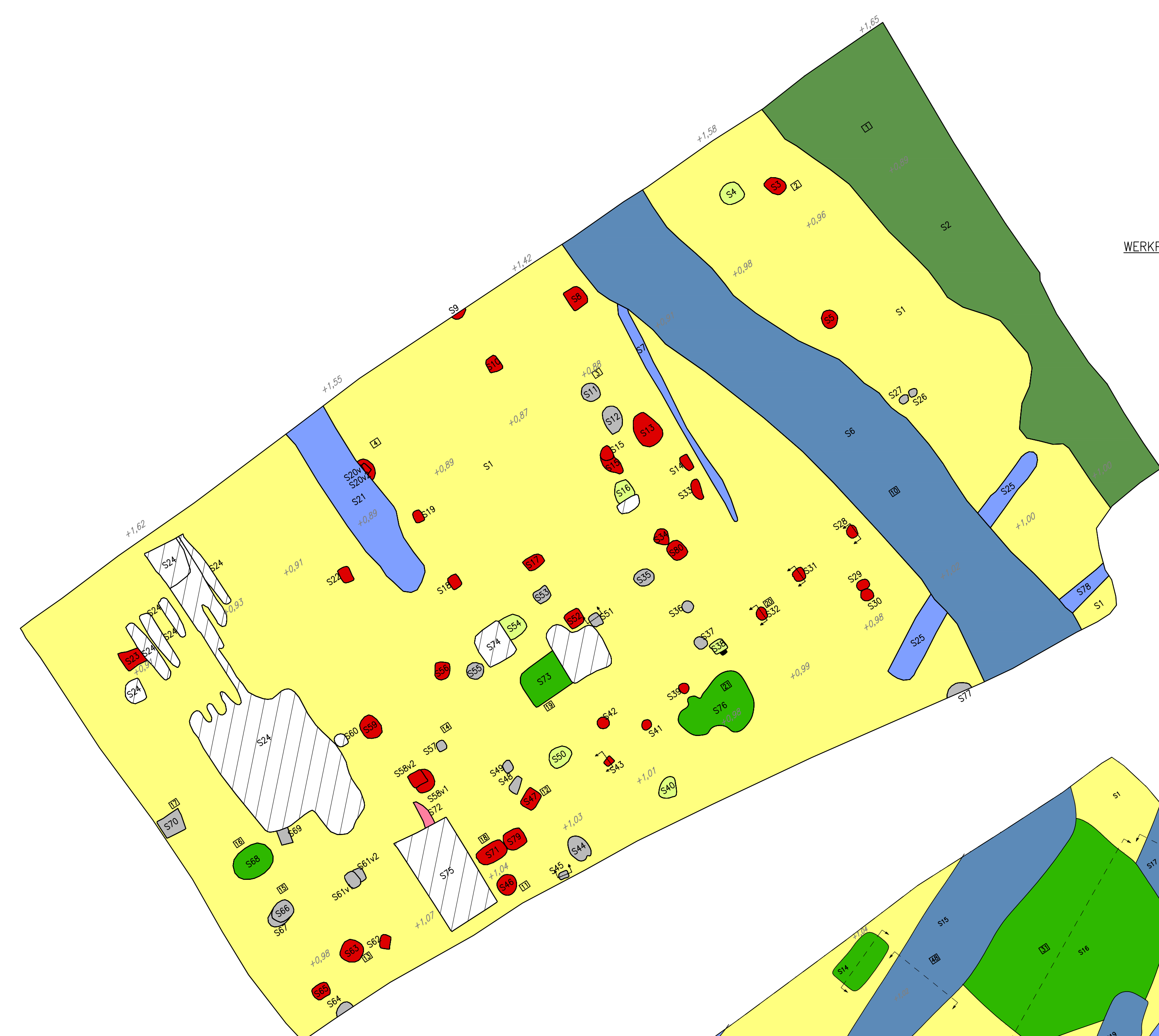
Infra
Milieu
Geo-ICT
Archeologie
Geo-informatie

Zernikelaan 8
Postbus 136
9359 AC LEEK
Tel. (0594) 55 24 20
Fax. (0594) 55 24 99

E-mail
info@mug.nl
Internet
www.mug.nl

DEFINITIEF

Bijlage 4 Allesporenkaart werkputten 2 t/m 4

WERKPUT_3

N	AVAL	MOW	Cenac Utrecht	29-04-2014
V	Verf	Ses	Overzicht	Dura

MUG ingenieursbureau

Project:

Archeologische opgraving Haren
locatie van de Mei

Opdrachtgever:

Rooftex & Haase

Status:

Afsprekenkaart Werkputten 2-4

Projectnummer:	94215513	Schaal:	1 : 75	Functie:	AO	Hijogrammen:	4
----------------	----------	---------	--------	----------	----	--------------	---

